

2026-10-14

§ 52 2026.120 VON

Initiativärende till vård- och omsorgsnämnden gällande bältrosvaccin till kommunens äldre invånare - Torbjörn Gustafsson (C)**Ärendebeskrivning**

Torbjörn Gustafsson (C) har den 9 maj 2026 lämnat ett initiativärende till vård- och omsorgsnämnden gällande bältrosvaccin till kommunens äldre invånare.

I initiativärendet föreslås att:

- Förvaltningen räknar på en ungefärlig kostnad för kommunen om åldersgruppen 65 – 75 betalar hälften av kostnaden för vaccin, alternativt att kommunen betalar hela kostnaden.
- Gruppen över 75 år skulle erbjudas fri vaccination.

Vård- och omsorgsnämnden har den 18 maj 2026, 42 § VON beslutat att lämna initiativärendet till vård- och omsorgsförvaltningen för beredning.

Förvaltningens yttrande

Folkhälsomyndigheten rekommenderar vaccination mot bältros för personer 65 år och äldre. Vaccinationen ges i två doser och ingår inte i något nationellt vaccinationsprogram. Den primära effekten är att minska risken för bältros och dess komplikationer.

Det finns även forskning som visar ett samband mellan bältrosvaccination och minskad risk för demens. Resultaten är lovande, men forskningen kring dessa möjliga effekter är fortfarande under utveckling och utgör inte i dag en tillräckligt etablerad grund för att beräkna en säker ekonomisk besparing för kommunen.

I Alingsås kommun finns cirka 10 050 personer i åldern 65 år och äldre, varav cirka 5 026 är 65–75 år och cirka 5 024 är 76 år och äldre.

Beräkningen nedan är preliminär och baseras på ett antagande om 5 000 kronor per person för hela vaccinationsserien. Eventuella kostnader för administration och genomförande av vaccinationen ingår inte. Den faktiska kostnaden beror på aktuell kostnad för vaccin samt på hur stor andel av målgruppen som väljer att vaccinera sig. Kostnaderna anges som avrundade uppskattningar.

2026-10-14

Alternativ 1 – kommunen subventionerar 50 procent för 65–75 år och 100 procent för 76 år och äldre:

Anslutningsgrad	65–75 år	76 år +	Total kostnad
50 %	6,28 mnkr	12,56 mnkr	18,84 mnkr
75 %	9,42 mnkr	18,84 mnkr	28,26 mnkr
100 %	12,57 mnkr	25,12 mnkr	37,69 mnkr

Alternativ 2 – kommunen subventionerar 100 procent för samtliga 65 år och äldre:

Anslutningsgrad	Total kostnad
50 %	25,13 mnkr
75 %	37,69 mnkr
100 %	50,25 mnkr

För personer som är inskrivna i kommunal primärvård skulle det, om kommunen väljer att genomföra vaccinationerna i egen regi, vara kommunens sjuksköterskor som genomför vaccinationerna. I nuläget omfattar gruppen inskrivna i kommunal primärvård cirka 916 personer, varav cirka 124 personer är 65–74 år och 792 personer är 75 år och äldre.

Vaccinationerna skulle innebära ett utökat uppdrag inom kommunal hälso- och sjukvård, med behov av bland annat planering, vaccinhantering, dokumentation och uppföljning av den andra dosen. Det kommer krävas samordning med Västra Götalandsregionen avseende medicinsk bedömning, ordination och ansvarsfördelning.⁷

Ett alternativ är att vaccinationerna genomförs av regionen eller annan vårdgivare och att kommunen endast står för den ekonomiska subventionen.

Kommunens möjlighet att införa en ekonomisk subvention av bältrosvaccination är en central fråga i ärendet.

Enligt kommunallagen (KL) 2 kap. 1 § får kommunen hantera angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunen eller dess medlemmar. Enligt 2 kap. 2 § KL får kommunen samtidigt inte ha hand om sådana angelägenheter som enbart staten, annan kommun, region eller någon annan ska ha hand om.

Vidare ska kommunen enligt 2 kap. 3 § KL behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat. Detta behöver särskilt beaktas om olika subventionsnivåer ska gälla för olika åldersgrupper i syfte att uppfylla sakliga skäl.

Även om kommunen inte själv skulle utföra vaccinationerna, utan endast lämna ekonomisk subvention till kommuninvånare, är det inte självklart att en sådan åtgärd ryms inom den kommunala kompetensen. Att åtgärden är förebyggande och kan bidra till minskat framtida behov av vård och omsorg är inte i sig tillräckligt för att konstatera att kommunen har rätt att

2026-10-14

finansiera den.

Förvaltningen bedömer därför att det i nuläget finns ett oklart rättsläge kring kommunens möjlighet att införa en generell subvention av bältrosvaccination.

Förvaltningen har omvärldsbevakat och varit i kontakt med Österåkers kommun som under 2026 beslutat att införa en subvention av bältrosvaccination för kommuninvånare som fyllt 69 år. Kommunen finansierar vaccinationen medan själva vaccinationen genomförs av region eller annan vårdgivare. Österåker har särskilt betonat att kommunen inte ska bedriva hälso- och sjukvård eller rekommendera vaccination, utan endast möjliggöra vaccination genom ekonomisk subvention.

Österåker har bedömt att åtgärden ryms inom kommunens allmänna kompetens och kan motiveras som en förebyggande folkhälsoinsats med koppling till kommunens ansvar för äldreomsorg och andra kommunala verksamheter.

Beslutet har överklagats och är föremål för laglighetsprövning i Förvaltningsrätten i Stockholm. Något slutligt domstolsavgörande har vid dagens datum ännu inte meddelats.

Österåkers beslut är därför ett relevant exempel på hur en kommun har valt att hantera frågan, men innebär inte att frågan om kommunens rätt att subventionera bältrosvaccination är rättsligt klarlagd.

Förvaltningen bedömer att initiativärendets efterfrågade kostnadsberäkning har genomförts utifrån kommunens befolkningsunderlag.

Med ett preliminärt antagande om 5 000 kronor per vaccinationsserie innebär den föreslagna modellen en teoretisk kostnad på cirka 18,8–37,7 mnkr beroende på anslutningsgrad. Om kommunen betalar hela kostnaden för samtliga personer 65 år och äldre uppgår motsvarande kostnad till cirka 25,1–50,3 mnkr.

Utöver subventionskostnaden tillkommer eventuella kostnader för administration och genomförande av vaccinationerna.

Förvaltningen bedömer vidare att ett eventuellt kommunalt subventionssystem aktualiserar såväl kommunalrättsliga som organisatoriska frågor. Den kommunalrättsliga frågan är i nuläget inte slutligt klarlagd. Även ansvarsfördelningen mellan kommunen och Västra Götalandsregionen behöver beaktas.

Förvaltningen bedömer mot denna bakgrund att initiativärendet genom denna beredning är besvarat genom redovisning av ekonomiska konsekvenser, organisatoriska förutsättningar och kommunalrättsliga frågeställningar.

2026-10-14

Beslut**Arbetsutskottets förslag till beslut i vård- och omsorgsnämnden**

1. Förvaltningens beredning av initiativärendet godkänns.
2. Förvaltningens redovisning av ekonomiska, organisatoriska och kommunalrättsliga förutsättningar godkänns.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse - Svar på initiativärende till vård- och omsorgsnämnden gällande bältrosvaccin till kommunens äldre invånare - Torbjörn Gustafsson (C)
- §42 VON Initiativärende till vård- och omsorgsnämnden gällande bältrosvaccin till kommunens äldre invånare - Torbjörn Gustafsson (C)
- Initiativärende till vård- och omsorgsnämnden gällande bältrosvaccin till kommunens äldre invånare - Torbjörn Gustafsson (C)